

Tilburg University

Onze handelspolitiek

Kaag, H.A.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1936

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kaag, H. A. (1936). Onze handelspolitiek. *Maandschrift Economie*, 1(8), 389-393.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ECONOMIE

Tijdschrift voor Algemeen Economische
Bedrijfs-Economische en Sociale Vraagstukken

Eerste Jaargang

No. 8

Mei 1936

Onze Handelspolitiek

door

Prof. H. A. KAAG

De moeilijkheden van deze tijd hebben bij velen twijfel gewekt omtrent de juistheid van denkbeelden, welke zij tot nog toe als axioma's aanvaardden.

In zooverre daartoe de weg wordt geopend voor een objectieve behandeling van vraagstukken moet dit zeker worden toegejuicht, anderzijds schuilt hierin echter ook een groot gevaar, n.l. dat de nood er toe brengt oplossingen te aanvaarden, welke onvoldoende gefundeerd zijn. Vooral het vraagstuk van de handelspolitiek heeft gedurende de laatste tijd de belangstelling van velen bezig gehouden, waarbij men bereid bleek nieuwe wegen in te slaan en „oude principes” te laten varen.

Merkwaardig is in dit verband het veranderde standpunt van de Sociaal Democratische Arbeiders Partij zooals dat tot uitdrukking komt in het plan van den arbeid.

„De richtlijnen van de handelspolitiek”, zoo luidt het daar, „moeten aansluiten op de overige richtlijnen van het plan, d.w.z. dat ook in de handelspolitiek de principes van ordening en beheersching leidende principes moeten zijn.”

„De richtlijnen voor de handelspolitiek moeten aansluiten bij de gewijzigde economische wereld-structuur, hetgeen wil zeggen, dat rekening moet worden gehouden met de gevolgen, verbonden aan de toeneming van de vaste lasten der ondernemingen. Beide eischen beteekenen, dat ons standpunt ten opzichte van het oude — en door de Ned. Soc. Arb. beweging steeds aanvaarde — beginsel van vrijhandel moet worden herzien en dit niet noodgedwongen

doch uit overtuiging. Niet dus onder het motto van menig protectionist „vrijhandel zou het beste zijn, maar.....”, doch op grond van economische en socialistische inzichten wordt in de plaats van het vrijhandelstelsel een ander systeem, dat van „geordende ruil” aanvaard.”

Het moge verheuging wekken, dat ook in deze groep de consequentie is aanvaard, dat nationale ordening en internationale vrijhandel met elkaar onvereinigbaar zijn, al blijft dan verschil van meening mogelijk over doelstelling en systeem der ordening en de wijze waarop, gebaseerd op een nationale ordening, toch internationale arbeidsverdeling, gepaard gaande aan internationale ruil niet alleen kan worden gehandhaafd maar zelfs bevorderd.

Zoo gaat het plan uit van een utopistisch internationalisme, wanneer het heet: „bij geordende wereldeconomie, ware te veronderstellen de aanwijzing voor elk artikel van een aantal productieplaatsen, met voor elke productieplaats een ongeveer bepaald afzetgebied..... De grenzen van deze afzetgebieden zullen natuurlijk niet onderling samenvallen en evenmin met de nationale grenzen. Het niet samenvallen maakt ruil tusschen staten noodig, welke echter geordend moet geschieden.”

Wij zouden hier willen verwijzen naar het artikel van Prof. Cobbenhagen: „Volkshuishouding of Wereldhuishouding” in de Maart-aflevering van dit tijdschrift.

„De afwijzing van de wereldgemeenschap en de wereldhuishouding als realiteiten met eigen natuur, eigen concreet doel en eigen concrete middelen”, zoo schrijft deze, „houdt echter niet in, dat aan deze begrippen niets reëls zou zijn. Integendeel. *Maar het reële blijft beperkt tot betrekkingen.* De verschillende volksgemeenschappen en volkshuishoudingen onderhouden met elkaar betrekkingen van economische en niet-economische aard, niet, naar ik meen, in zoverre zij slechts delen zouden zijn van het geheel der wereldgemeenschap en der wereldhuishouding, maar in zoverre die betrekkingen wenselijk en noodzakelijk zijn ter bereiking van de eigen doeleinden der volksgemeenschappen. Indien een volksgemeenschap als zodanig een maatschappelijke realiteit is, dan kan haar

naaste doel geen ander zijn dan eigen instandhouding en vervolmaking: dan zijn haar betrekkingen met andere volksgemeenschappen op dat doel allereerst gericht. *Het behoeft nauwelijks gezegd, dat deze betrekkingen niet op een juiste wijze kunnen worden gelegd, tenzij over en weer elkaars volksgemeenschappelijke belangen, elkaars nationale economische en culturele opbouw, worden gerespecteerd.*"

De positieve erkenning, in de algemeene richtlijnen van het plan, van de beteekenis eener nationale gemeenschap wekken echter de hoop, dat hier praktisch overeenstemming met gedachten welke in onze Katholieke samenleving naar voren worden gebracht, mogelijk is. Dit te meer waar uitdrukkelijk wordt erkend, dat noodig is een stelsel van ruilregeling door verdragen tusschen twee of meer staten met de wenschelijke internationale goederenbeweging als achtergrond.

Wat beteekent dit anders dan de erkenning van het beginsel der reciprociteit en de verwerping van dat der meest begunstiging. Ja een zoodanig standpunt houdt zelfs in, een positieve verwerping van de internationale vrijhandel als na-te-streven-doel.

In een prae-advies voor de Katholiek Wetenschappelijke Vereeniging schreven wij voor enkele jaren:

„Nationale ordening en internationale vrijhandel zijn onverenigbaar. Waar de sociaal-politieke stroomingen in bijna alle landen naar een nationale ordening dringen, is een „herstel" van de internationale vrijhandel in de eerstkomende decennia dan ook onwaarschijnlijk, en een politiek, welke zich op een zoodanig herstel baseert, onpractisch. Veeleer zullen de handelspolitieke maatregelen in de eerste plaats moeten voldoen aan de eisch, dat zij de eigen nationale ordening beschermen en die van andere landen respecteeren. *Slechts onder deze voorwaarden kan in de toekomst met vrucht naar een verbreeding en versterking van het internationaal ruilverkeer worden gestreefd.*"

Merkwaardiger nog dan de koerswijziging van de

S.D.A.P. in betrekking tot de handelspolitiek is wel het veranderde standpunt waarvan de Heer Ir. A. Plate, voorzitter van de Vereeniging voor den Vrijhandel, in zijn Economist-artikel uiting geeft. Met oude beginselen, zoo schrijft hij, valt niet zoo heel veel uit te richten. In de praktijk der handelspolitiek slaat hij, die uitgaat van beginselen welke in het verleden stevig stonden, thans vaak een slag in de lucht en voor het formuleeren van nieuwe beginselen is de tijd nog te onzeker.

Door dit alles, dat als feit te aanvaarden is, dreigt echter een groot gevaar: het gevaar van blind opportunisme, een opportunisme, dat elk denken aan gevolgen uitsluit en juist in de praktijk der handelspolitiek zijn de gevolgen van bepaalde daden als regel groot en werken lang na.

Het is daarom hoog noodig om te midden van de groote onzekerheid waarin wij leven, ons rekenschap ervan te geven op welk compas wij zeilen, op welke wijze wij door middel van onze daden van handelspolitiek onze nationale economische structuur beïnvloeden. Het is noodig te trachten weer een lijn te vinden waarin wij moeten gaan, ook al kan die lijn misschien vrij spoedig door nieuwe omstandigheden weer worden omgebogen.

Na de merkwaardige brochure van de Vereeniging voor den Vrijhandel, welke ruim een jaar geleden, onder de titel: „Perspectieven in onze Handelspolitiek”, verscheen, komt deze uitspraak niet geheel onverwachts. Daarin werd toch een dringend beroep op „het protectionistische kamp” gedaan, om als ernstige economen na te gaan, wat er met onze handelspolitiek gebeuren moest:

„Wat eens Liszt deed voor Duitschland met zijn Erziehungsprotektionisme, zal nu de Nederlandsche protectionist moeten doen voor het industrieel- en landbouwkundig *hoog ontwikkeld* Nederland.

Het gaat er nu om, om zich diep-ernstig rekenschap er van te geven wat men wil: *willekeur* of *ordening*. Wil de protectionist het laatste, wat wij vurig hopen, maar waaraan tot op heden helaas aanleiding bestaat tot twijfel, dan zal hij het moeizame werk van de analyse van ons

productie-organisme en de consumptiemogelijkheden van ons volk ernstig onder oogen moeten zien om daarmee te kunnen komen tot een systeem onzer handelspolitiek, waarvan werkelijk eenige *ordering* is te verwachten. Wij gelooven in dit vlugschrift hem een eind tegemoet te zijn getreden."

Dat deze woorden ernst waren, daarvan getuigt nu wel het artikel van Ir. A. Plate.

Dit artikel ¹⁾ mag inderdaad als een gebeurtenis worden beschouwd, omdat het, met de veranderde houding van de S.D.A.P. de mogelijkheid opent van een grotere eendracht van ons volk op het terrein van de handelspolitiek.

In elk geval is daardoor de basis voor een vruchtbare gedachtenwisseling, welke tot voor kort op dit terrein praktisch onmogelijk was, gelegd.

Wij zullen in een volgend artikel trachten het onze daartoe bij te dragen.

1) In brochure-vorm verschenen bij De Erven F. Bohn, Haarlem.